

Galimybės eksportą perorientuoti iš Kinijos į Taivaną: ką parodo statistiniai duomenys?

2021 m. viduryje Lietuvai paskelbus, kad plėtos politinius ir ekonominius santykius su Taivanu, atsirado didelė tikimybė, kad Lietuvos ir Kinijos ekonominiai ir prekybiniai santykiai gerokai sumenks. Vis dėlto, vertinant prekybos tarp Kinijos ir Lietuvos apimtis, pastebėtina, kad **Lietuvos verslui nutraukus eksportą į Kiniją, poveikis Lietuvos ekonomikai per eksporto kanalą, būtų nedidelis**. To pagrindinė priežastis – nedidelės eksportuojamos produkcijos vertės. Yra vertinama, kad nuo 2021 m. rugsėjo eksportui į Kiniją nutrūkus, poveikis lietuviškos kilmės prekių eksportui būtų 70,6 mln. eurų, prekių reeksportui – 28,9 mln. eurų, o paslaugų eksportui – 17,2 mln. eurų. 2022 m. poveikis atitinkamai būtų 219,7 mln. eurų, 77,7 mln. eurų ir 57,7 mln. eurų.¹ Nors prekybinių santykių su Kinija nutraukimo (per eksporto kanalą) poveikis nėra didelis, tačiau nemenką dalį šių nuostolių galima kompensuoti plėtojant prekybinius ryšius su geografiškai Kinijai artima rinka – Taivanu. Ši nuomonė yra paremta keletu statistinių faktų.

Lietuvos eksporto apimtys į Kiniją nėra didelės, o Lietuvos eksporto struktūra į Kiniją ir Taivaną yra panaši, todėl **eksportas, anksčiau tekęs Kinijos rinkai, iš dalies gali būti nukreiptas į Taivano rinką**. 2020 m. Lietuva į Kiniją eksportavo prekių už 316 mln. eurų, iš jų – 244 mln. eurų sudarė lietuviškos kilmės prekių eksportas, 72 mln. – prekių reeksportas. Paslaugų eksportas sudarė 46 mln. eurų. Kinijos dalis lietuviškos kilmės prekių eksporte 2020 m. buvo 1,4 proc., reeksporte dar mažesnė – 0,6 proc., paslaugų eksporte – 0,4 proc.² Į Taivaną 2020 m. Lietuva eksportavo prekių už 19 mln. eurų – iš jų 15 mln. eurų sudarė lietuviškos kilmės eksportas, 4 mln. – prekių reeksportas. Paslaugų eksporto vertė 2020 m. buvo 0,3 mln. eurų. Taivano dalis lietuviškos kilmės prekių eksporte 2020 m. buvo 0,1 proc., reeksporte ir paslaugų eksporte – mažesnė nei 0,1 proc.³ Vis dėlto, **lietuviškos kilmės eksporto struktūra į Kiniją ir Taivaną yra šiek tiek panaši – į abi prekybos teritorijas eksportuojami mediena ir jos gaminiai, optikos prietaisai (daugiausiai lazeriai) bei chemijos produktai**. Detaliau, 2020 m. lietuviškos kilmės eksporto į Kiniją struktūroje dominavo javai (28 proc.), baldai (16 proc.), optikos prietaisai (13 proc.), mediena ir jos dirbiniai (8 proc.), įvairūs chemijos produktai (7 proc.), elektros mašinos ir įrengimai (5 proc.), vata, veltinys ir neaustinės medžiagos (3 proc.), mineralinis kuras (2 proc.) ir kita. Eksporto struktūroje į Taivaną dominavo mediena ir jos dirbiniai (25 proc.), įvairūs chemijos produktai (19 proc.), optikos prietaisai (18 proc.), organiniai chemijos produktai (5 proc.), fermentai (enzimai) (5 proc.), įvairūs maisto produktai (4 proc.), mineralinis kuras (4 proc.), vata, veltinys ir neaustinės medžiagos (4 proc.) ir kita (žr. pav. 1-2). Pastebėtina, kad

¹ 2021 m. rugsėjo mėn. eksporto šokas: Lietuvos ir Kinijos prekybinių santykių nutraukimo poveikis Lietuvos eksportui (vidinis).

² Lietuvos – Kinijos dvišalė prekyba. <https://www.verslilietuva.lt/wp-content/uploads/2021/04/2021-04-15-LT-Kinija.pdf>

³ Lietuvos – Taivano dvišalė prekyba <https://www.verslilietuva.lt/wp-content/uploads/2021/09/2021.07.23-LT-Taivano-dvi%C5%A1al%C4%97-prekyba.pdf>.

palyginti su Kinija, gerokai didesnę eksporto į Taivaną dalį sudaro aukštesniųjų technologijų produktai (pvz. optikos prietaisai, chemijos produktai).

Vertinant eksporto galimybes statistiniais metodais,⁴ pastebėtina, kad eksporto potencialą į Taivaną turi chemijos pramonės produktai, pagrindinių metalų gaminiai, inžinerinės pramonės produktai (įvairios mašinos ir įrenginiai, optiniai gaminiai, elektros įranga ir kt.), drabužių gamyba ir tekstilės gaminiai, maisto produktai.⁵ Todėl, galima daryti papildomą išvadą, kad **chemijos pramonės produktai, inžinerinės pramonės produktai, net maisto produktai gali būti nukreipti į Taivano rinką, jeigu pardavimų kanalai Kinijoje taptų neprieinami**. Ši išvada yra daroma neatsižvelgiant į produktų sertifikavimo būtinybę Taivano rinkoje ir kitus netarifinius barjerus.

Taivano rinka pagal dydį ir ekonominį išsivystymą yra patraukli Lietuvai iš ekonominės perspektyvos. **Kadangi eksporto vertės į Kiniją nėra didelės, Taivano rinka yra pajėgi padengti nuostolius, nutrūkus eksporto srautams į Kiniją**. Taivano populiacijos dydis yra beveik 24 mln., kiek mažiau nei kartu sudėjus Skandinavijos šalių – Norvegijos, Švedijos, Danijos ir Suomijos – populiacijas. Taivanas yra 31-a turtingiausia pasaulio ekonomika pagal BVP vienam žmogui (32,12 tūkst. JAV dolerių 1-am žmogui), o Kinija pagal šį rodiklį yra 61-oje vietoje (11,82 tūkst. JAV dolerių 1-am žmogui).⁶ Nors Kinija pagal populiaciją yra gerokai didesnė už Taivaną, tačiau tokiai mažai ekonomikai kaip Lietuva labai sunku į Kinijos rinką tiekti didelius produkcijos kiekius, o tai dažnai gali būti kliūtis apskritai patekti į rinką. Taivano rinkos dydis ir perkamoji galia šiame kontekste turėtų būti gerokai patrauklesnė Lietuvos eksportuotojams nei Kinijos rinka.

Pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis, **2021 m. sausio – liepos mėn. lietuviškos kilmės eksportas į Taivaną sudarė 10 mln. eurų**, jis per metus paaugo 7,2 proc. Daugiausia eksportuota optinių prietaisų (už 2,44 mln. eurų, tai sudarė 24 proc. eksporto vertės), medienos ir jos gaminių (už 2,18 mln. eurų – 22 proc.), chemijos pramonės produktų (už 1,70 mln. eurų – 17 proc.), maisto produktų (0,68 mln. eurų – 7 proc.) bei popieriaus ir jo gaminių (už 0,63 mln. eurų – 6 proc.). Taigi, palyginti su 2020 m., eksporto į Taivaną struktūra kito nedaug. 2021 m. labiausiai prie eksporto į Taivaną augimo prisidėjo optinių prietaisų bei popieriaus ir jo gaminių eksporto augimas. Todėl taip pat galima teigti, kad ir pagal 2021 m. statistinius duomenis, eksporto pesiorientavimo iš Kinijos į Taivano rinką galimybės yra.

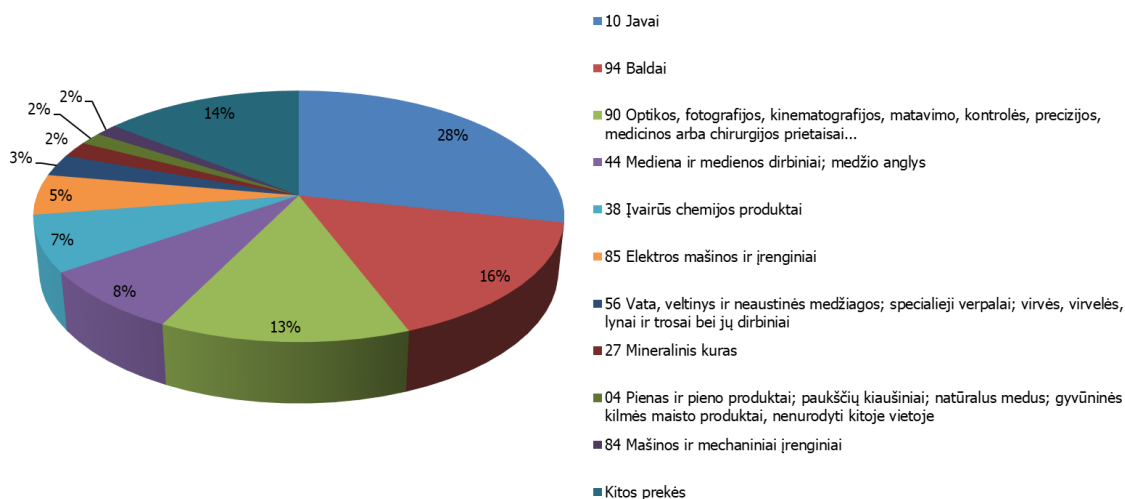
⁴ Modelio aprašymą galima rasti <https://www.verslilietuva.lt/wp-content/uploads/2017/12/Potenciali%C5%B3-Lietuvos-preki%C5%B3-eksporto-galimybi%C5%B3-identifikavimas-pagal-Eksporto-galimybi%C5%B3-vertinimo-model%C4%AF-EGVM.pdf>

⁵ Lietuvos – Taivano dvišalė prekyba. <https://www.verslilietuva.lt/wp-content/uploads/2021/09/2021.07.23-LT-Taivano-dvi%C5%A1al%C4%97-prekyba.pdf>.

⁶ Tarptautinis valiutos fondas. <https://www.imf.org/external/datamapper/NGDPDPC@WEO/OEMDC/ADVEC/WEOWORLD>

1 pav. Lietuviškos kilmės prekių eksporto į Kiniją struktūra 2020 m.

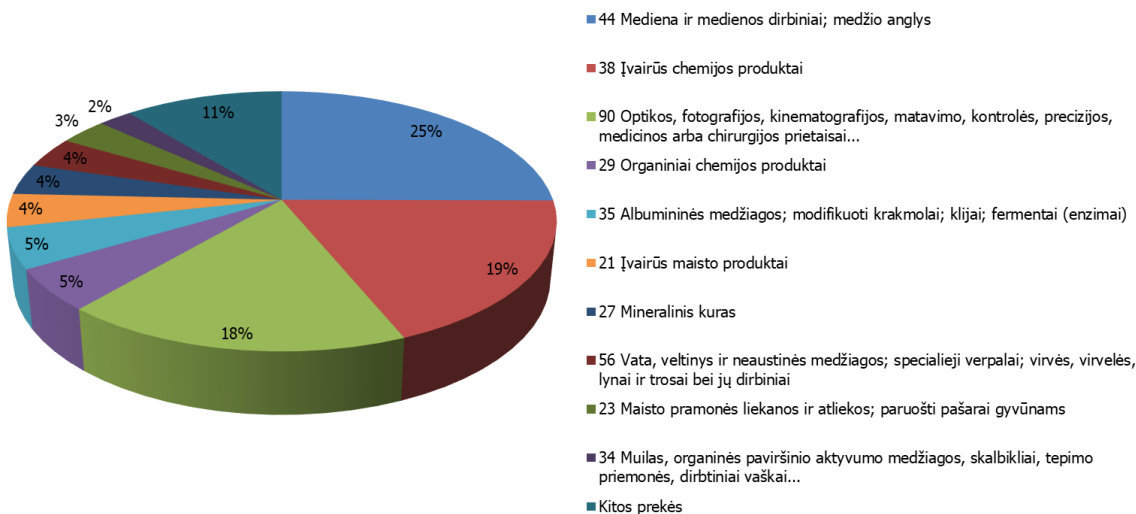
Lietuviškos kilmės prekių eksporto į Kiniją struktūra 2020 m.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

2 pav. Lietuviškos kilmės prekių eksporto į Taivaną struktūra 2020 m.

Lietuviškos kilmės prekių eksporto į Taivaną struktūra 2020 m.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.